

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	556
Land:	Libanon
Kilde:	Landinfo
Titel:	Respons. Libanon: Hjelpetilbud for voldsudsatte kvinder
Udgivet:	25. april 2018
Optaget på baggrundsmaterialet:	6. september 2018

Respons

Libanon: Hjelpetilbud for voldsutsatte kvinner

- Kan myndighetene gi effektiv beskyttelse til utsatte kvinner?
- Har lov 293/2014 hatt noen effekt?
- Er flyktningkvinner omfattet av loven?
- Finnes det tilbud om fri rettshjelp til utsatte kvinner?
- Finner det krisesentre for kvinner i Libanon?

Store sosiale forskjeller i lite land

Libanon er et land med til dels veldig store forskjeller mellom urbane og rurale strøk, og mellom de forskjellige religiøse sektene. Det kan være store forskjeller mellom et tradisjonsbundet klansbasert samfunn i Biqa'a-dalen og en urban middelklassefamilie, noe som vil påvirke situasjonen til utsatte kvinner.

Forhold som har med sivil status å gjøre, slik som ekteskap, skilsmisse og barnefordeling, behandles av religiøse domstoler. Landet har 18 offisielt godkjente religiøse sekter (konfesjoner), og har som sådan en rekke slike domstoler. Det er til dels store forskjeller i lovgivningen mellom de forskjellige sektene, ikke minst hva gjelder skilsmisser, og dette påvirker utsatte kvinners situasjon ytterligere.

Beskyttelse til voldsutsatte kvinner

Hvordan en voldsutsatt kvinne behandles fra myndighetenes side, vil i noen grad variere, og delvis være avhengig av hvilken del av det offentlige apparatet hun kommer i kontakt med. Det vil også avhenge av hennes familiebakgrunn og om familien støtter henne eller ikke. Dersom hennes familie «kjenner noen» innen politiet eller rettsvesenet for øvrig, vil det ofte være mulig for kvinnen og hennes familie å oppnå en mer effektiv beskyttelse. Det vil likeledes kunne være tilsvarende vanskelig for en kvinne å få effektiv beskyttelse fra myndighetene dersom hennes familie ikke støtter henne, og personen som utøver vold, som oftest ektemann, er den med kontakter i politiet og rettsvesenet (Qiblawi 2014). Én av grunnene til dette er den meget utbredte korrupsjonen og klientelismen som gjennomsyrrer offentlige sektor i landet (Wickberg 2012). Libanon er i tillegg et patriarkalsk land, på tvers av religiøse skillelinjer, noe som kan gjøre det vanskelig for utsatte kvinner å få hjelp (Stamadianou 2012, s. 30–31).

Vold mot kvinner er et tema som de siste årene har fått en mye større plass i libanesisk offentlighet enn for bare få år tilbake. Dette skyldes tragiske dødsfall som kunne vært unngått dersom myndighetene var blitt varslet. Et eksempel er saken om Manal al-Assi, som ble slått i hjel av sin mann. I denne saken visste hennes familie hva som foregikk, og selv etter at hun var blitt fraktet til sykehus hvor hun døde kort tid etter, løy hennes mor og søster til etterforskerne og sa at hun hadde falt og slått seg. Etterforskningen ble i dette tilfelle iverksatt etter at legen ved sykehuset kontaktet politiet (ISF – Internal Security Force) og meldte om et mistenkelig dødsfall. En av søstrene hennes fortalte politiet hva som hadde foregått, og først da endret moren og den andre søsteren forklaring (Nazzal 2014).

Før det hadde saken om Roula Ya'acoub fått stor oppmerksomhet; hun ble også slått i hjel av sin mann, men i denne saken gikk familien ut og fortalte om hva deres datter hadde vært utsatt for. Hennes mor deltok på en rekke tv-programmer, og fikk stor sympati. Roulas mann ble først fengslet, men så løslatt med den begrunnelse at det ikke fantes nok bevis til å sikte ham. Dette skapte et voldsomt raseri, og en rekke demonstrasjoner ble holdt for å protestere mot hvordan voldsutsatte kvinner ble behandlet. I ettertid har mannen blitt siktet for drapet på sin kone (Salman 2016).

Har lov 293/2014 hatt noen effekt?

Saker som de to overnevnte har vært med på å forandre libanesisk offentlighet i betydelig grad. I 2014 vedtok det libanesiske parlamentet endelig en lov som kriminaliserer vold i nære relasjoner, dette skjedde etter at sivilsamfunnsorganisasjoner med Kafa¹ i spissen hadde arbeidet for en slik lov i flere år.

Synet på hvordan loven har fungert, er delt, den blir kritisert for å ha flere svakheter og være mangelfull. Kafa har kritisert disse svakhetene, og de arbeider for å endre loven, men de fremhever også de mange positive resultatene som er oppnådd (Kafa 2017). De har fått støtte fra en rekke fremtredende politikere i arbeidet for å endre loven, og regjeringen har gått inn for endringene, men har ikke lagt disse frem for parlamentet ennå (Obeid 2017).

Én av manglene som blir kritisert, er at barn som ikke har mor som sin lovlige verge, men som kan være eksponert for vold direkte eller indirekte, ikke er tilstrekkelig beskyttet. Et annet, omstridt punkt er knyttet til voldtekt i ekteskapet. De muslimske autoritetene Dar al-fatwa (sunni) og al-Majlis al-shi'i al-islami al-a'la (shia) var sterke motstandere av loven, og mye av kritikken mot den nye loven som for svak skyldes innrømmelser gitt til disse to muslimske autoritetene (Bramley 2014). Ikke minst gjelder dette voldtekt i ekteskapet, som begge disse autoritetene avviser eksistensen av, med henvisning til at islamsk lov (sharia) gir en mann rett til sex med sin kone når han måtte ønske det (Aziz 2013).

Imidlertid er Kafa helt klare på at loven har fungert positivt på en rekke felt. Siden den ble vedtatt, har politiet utstedt over 500 beskyttelsesordrer (qarar himaya) til kvinner som har oppsøkt dem for hjelp (Rouhana 2018). Kafa har jobbet tett sammen med politiet, og over 1500 politimenn og kvinner har blitt kurset i samarbeid med dem. Sammen med politiet har Kafa utarbeidet en rekke notater for å hjelpe politifolk med å motta kvinner som kontakter dem på en bedre måte. Under et møte med Landinfo i mars 2018 fremhevet Kafa dette samarbeidet som

¹ Dette er en organisasjon som er erklært ikke-sekterisk, og tilbyr bistand til alle kvinner. Organisasjonen er også en viktig pressgruppe, og dens arbeid har vært uvurderlig for å få satt vold mot kvinner på den offentlige dagsorden.

meget vellykket. En annen indikasjon på at loven har fungert positivt er at antallet nye saker som Kafa har engasjert seg i, er tredoblet. I 2017 hadde de 1075 nye saker, i tillegg til eldre saker som de stadig følger opp, noe Kafa selv ser på som et uttrykk for at loven har skapt en større trygghet hos kvinner, som gjør at de nå tør å søke hjelp (Rouhana 2018).

Flyktningkvinner

Ett av aspektene ved loven som har blitt kritisert, er at den ikke gir beskyttelse til flyktningkvinner, i hovedsak syriske, og til hushjelper fra land som Sri Lanka og Etiopia som arbeider i Libanon. Sistnevnte gruppe kommer oftere i kontakt med Sûreté Générale (al-Amn al-‘amm), som har ansvaret for utlendinger og deres opphold i landet, snarere enn det regulære politiet. Sûreté Générale har ikke vært igjennom kursing i hvordan de skal motta utsatte kvinner, i motsetning til politiet og en del dommere.

Når det gjelder syriske flyktninger, viser Kafa til at offentlige påtalemyndigheter ikke har arrestert syriske kvinner som har anmeldt familievold, selv om de ikke har lovlig opphold i landet. De har fulgt opp et betydelig antall slike saker, og peker på at den første beskyttelsesordren som ble utstedt etter at den nye loven ble vedtatt i 2014 ble utstedt til en syrisk flyktningkvinne (Kafa 2017).

I møtet med Landinfo fremhever likevel Kafa at det er et problem at syriske kvinner uten lovlig opphold ikke tør oppsøke hjelpeapparatet. Sûreté Générale blir kritisert for å gjøre livet vanskelig for de syriske flyktningene i landet generelt, og Kafas representant nevner i denne forbindelsen en sak med en syrisk jente på 13 år som stod i fare for å bli giftet bort. Selv om de klarte å stoppe dette ekteskapet, blir jentas mor nå tvangsutsendt fra landet, og det er uvisst hva som skjer med jenta (Rouhana 2018).

Fri rettshjelp

Det finnes ikke noe som tilsvarer fri rettshjelp i Libanon, men Kafa tilbyr juridisk rådgivning og bistår i rettssaker (Kafa u.å.).

Ett av problemene i rettsvesenet er at alle saker som er familierelaterte, som skilsmisse og barnefordeling, blir behandlet av religiøse domstoler og ikke av rettsvesenet for øvrig. Holdninger og praksis vil derfor variere, og faktorer som religiøs tilhørighet (muslim/kristen), støtte fra familie eller annet hold (kirken), vil derfor spille en rolle.

De økonomiske kostnadene ved å fremme en skilsmissebegjæring for disse domstolene kan være betydelige, og kan holde en kvinne tilbake fra å gjøre dette (HRW 2015, s. 37–39).

Krisesentre

Det finnes flere krisesentre i Libanon drevet av frivillige organisasjoner. Kafa er blant organisasjonene som driver krisesentre, de henvender seg også til kvinner som er utsatt for menneskehandel (Kafa u.å.). En annen slik organisasjon er Abaad, som ved siden av en rekke tilbud til kvinner også tilbyr rådgivning til menn med sinnemestringsproblemer (Abaad u.å.a). Organisasjonen driver tre krisesentre forskjellige steder i Libanon, uten å spesifisere nærmere oppgir de at ett senter dekker nord-Libanon, ett dekker sør og det siste dekker Biqa’a-dalen (Abaad u.å.b).

Den katolske kirke driver tre krisesentre gjennom hjelpeorganisasjonen Caritas. Selv om disse hovedsakelig henvender seg til flyktningkvinner og kvinner utsatt for menneskehandel, mottar de også ofre for familievold (Caritas u.å.).

Maryam & Martha er en annen organisasjon som driver krisesenter, og som tilbyr kvinner som er ofre for vold hjelp og assistanse. Både denne organisasjonen og Caritas er i utgangspunktet kristne organisasjoner, men henvender seg til alle kvinner, uavhengig av religiøs tilknytning (Maryam & Martha u.å.).

Utenlandske organisasjoner, som Good Shepherd, driver også krisesentre. Good Shepherd driver for eksempel ett i Ain Sa'ade utenfor Beirut (Good Shepherd u.å.). I likhet med Caritas er dette en kristen organisasjon, men den henvender seg til alle deler av befolkningen.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Abaad (u.å.a). *Abaad*. Beirut: Abaad. Tilgjengelig fra <http://www.abaadmena.org/> [lastet ned 25. April 2018]
- Abaad (u.å.b). *al-Dar – al-amn lil-nisa [Huset – trygghet for kvinner]*. Beirut: Abaad. Tilgjengelig fra <http://www.abaadmena.org/documents/ebook.1474625433.pdf> [lastet ned 24. april 2018]
- Aziz, Jean (2013, 24. juli). Islamic clerics oppose Lebanese law protecting abused women. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/07/womens-rights-activists-lebanon-domestic-violence-law.html> [lastet ned 8. august 2017]
- Bramley, Ellie Violet (2014, 9. april). Why does Lebanese bill on domestic violence fail to tackle marital rape? *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/global-development/2014/apr/09/lebanese-bill-domestic-violence-marital-rape> [lastet ned 24. april 2018]
- Caritas (u.å.). *CLMC shelters*. Beirut: Caritas. Tilgjengelig fra <http://english.caritasmigrant.org.lb/our-action/projects/shelters/> [lastet ned 8. august 2017]
- Good Shepherd (u.å.). *Lebanon: The Ain Saade Shelter provides a lifeline for women at-risk and their children*. Roma: Good Shepherd. Tilgjengelig fra <http://www.fondazionebuonpastore.org/progetti/lebanon-ain-saade-shelter-provides-lifeline-women-risk-and-their-children> [lastet ned 24. april 2018]

Respons Libanon: Hjelpetilbud for voldsutsatte kvinner

- HRW, dvs. Human Rights Watch (2015, 19. januar). *Unequal and unprotected: Women's rights under Lebanese Personal Status Law*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2015/01/19/unequal-and-unprotected/womens-rights-under-lebanese-personal-status-laws> [lastet ned 24. april 2018]
- Issa, Laudy (2018, 29. januar). Protesters demand amendment of Law 293 following women's death. *Beirut Today*. Tilgjengelig fra <http://beirut-today.com/2018/01/29/protesters-demand-amendment-of-law-293-following-womens-deaths/> [lastet ned 18. april 2018]
- Kafa (u.å.). *Support center*. Beirut: Kafa. Tilgjengelig fra <http://www.kafa.org.lb/LCC.aspx> [lastet ned 24. april 2018]
- Kafa (2017, 8. januar). *Kafa's Clarifications on "Dissecting Lebanese Law 293 on Domestic Violence: Are Women Protected?"* Beirut: Kafa. Tilgjengelig fra <http://www.kafa.org.lb/StudiesPublicationPDF/PRpdf-102-636510265940280395.pdf> [lastet ned 19. april 2018]
- Maryam & Martha (u.å.). *Nashatatna [Våre aktiviteter]*. Beirut: Maryam & Martha. Tilgjengelig fra http://maryamandmartha.org/activities_ar.html [lastet ned 24. april 2018]
- Moussawi, Fatima & Yassin, Nasser (2017, august). *Dissecting Lebanese Law 293 on Domestic Violence: Are women protected?* Beirut: AUB Policy Institute. Tilgjengelig fra http://website.aub.edu.lb/ifi/publications/Documents/policy_memos/2016-2017/20170716_domestic_violence.pdf [lastet ned 18. april 2018]
- Nazzal, Mohamed (2014, 6. februar). Manal al-Assi: Victim of a patriarchal culture of silence. *Al-Akhbar*. Tilgjengelig fra <https://english.al-akhbar.com/node/18539> [lastet ned 24. april 2018]
- Obeid, Ghinwa (2017, 8. april). Parties seek to amend domestic violence law. *The Daily Star*. Tilgjengelig fra <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2017/Apr-08/401118-parties-seek-to-amend-domestic-violence-law.ashx> [lastet ned 19. april 2018]
- Qiblawi, Tamara (2014, 15. april). Women decry Lebanon's domestic violence law. *Al-Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/03/women-decry-lebanon-domestic-violence-law-2014327115352486894.html> [lastet ned 24. april 2018]
- Salman, Tamer (2016, 22. august). Lebanon: A dangerous place for women. *Now Lebanon*. Tilgjengelig fra <https://now.mmedia.me/lb/en/blogs/567277-lebanon-a-dangerous-place-for-women> [lastet ned 28. juli 2017]
- Stamadianou, Victoria (2012, juni). Women, participation and peace in Lebanon. *Accord 24*, 30–31. Tilgjengelig fra http://www.c-r.org/downloads/Accord24_Lebanon_ENG_0.pdf [lastet ned 24. april 2018]
- Wickberg, Sofia (2012, 15. oktober). *Overview of corruption and anti-corruption in Lebanon*. Bergen: Anti-Corruption Resource Centre. Tilgjengelig fra <http://www.u4.no/publications/overview-of-corruption-and-anti-corruption-in-lebanon/downloadasset/3421> [lastet ned 24. april 2018]

Muntlige kilder

- Rouhana, Zoya, leder av KAFA, møte med Landinfo i Beirut 26. mars 2018.

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.